

Knihovny a vzdělávání

Mgr. Jana Nejezchlebová
Moravská zemská knihovna
jananej@mzk.cz

Obsah prezentace

- ***Legislativa***
- ***Mimoškolní vzdělávání***
- ***Sekce vzdělávání SKIP***
- ***Knihovny jako centra
celoživotního vzdělávání***

Úvod

- Rozvoj společnosti – globální celosvětová potřeba
- Rok celoživotního vzdělávání 1996
- Mezinárodní dokumenty
- Legislativa a dokumenty ČR

Knihovník v 21. století

Od 90. let *výrazné rozšíření* služeb knihoven - informační technologie ...

Knihovník, jako prostředník mezi uživatelem a knihovnou, jako ten, kdo zavádí, využívá, *ale také učí jak* využívat nové služby, musí být na tyto **změny** připraven.

Vzdělávání pro 21. století

- Zpráva Mezinárodní komise pro výchovu a vzdělávání vypracovaná pro UNESCO – koncepce učení, které probíhá celý život
- Změna pohledu na učení – zodpovědnost má nejen stát, ale i samotný jednatlivec a zaměstnavatel

Vzdělávání pro 21. století

4 základní typy učení:

- Učit se poznávat
- Učit se jednat
- Učit se žít společně
- Učit se být

Mezinárodní komise UNESCO r. 1993, J. Delors

Aktivity IFLA

Koncept návrhu projektu pod vedením
Sekce veřejných knihoven IFLA

- Sběr informací a analýza
- Vztahy mezi úpravou interiérů a vnitřní strukturou VK a prostředním podněcujícím vzdělávání
- IT

Koncept návrhu projektu IFLA

- Rozvoj styků a spolupráce s výchovně vzdělávacími institucemi
- Příprava knihovníků
- Pedagogické metody a postupy

Doporučení na konferenci UNESCO
CONFINTEA 2007

Memorandum o celoživotním vzdělávání

- Základní dokument ucelené strategie celoživotního vzdělávání

Evropská komise zpracovala 2000 (vyšlo **30. 10. 2000** v Bruselu). V roce 2001 celoevropská veřejná diskuse.

Vzdělávání chápe jako každou cílenou vzdělávací činnost, jejíž účelem je stálé zlepšování vědomostí, zručností a celkových způsobilostí ...

Memorandum o celoživotním učení

- ***6 klíčových myšlenek:***
 - *Nové základní dovednosti pro všechny*
 - *Více investic do lidských zdrojů*
 - *Inovace ve vyučování a učení*
 - *Oceňovat učení*
 - *Přehodnotit poradenství*
 - *Přiblížit učení domovu*

<http://www.nvf.cz/archiv/memorandum>

Memorandum klade důraz na

- Kontinuitu celoživotního vzdělávání-
bez ohledu na životní etapu, čas, formu vzdělání
- Podporu aktivního občanství
- Podporu zaměstnatelnosti
- Koncepční pojetí vzdělávání
- Propojení formálního, neformálního
a informálního vzdělávání a učení

Lisabonská strategie

- Od roku 2000 je takto označován program radikálních reforem
Souvisí s neuspokojivým vývojem zaměstnanosti a pomalým růstem produktivity práce v Evropě (malá podpora vědy a výzkumu, pomalé zavádění nových technologií, překážky v podnikání)
- Tři pilíře – ekonomický, sociální, ekologický
- Zapojení ČR, od roku 2003 v souhrnném hodnocení

Lisabonská strategie

- Strategický plán vzdělávání do roku 2010 formulovala EU na zasedání Rady Evropy v březnu 2000 v Lisabonu – cílem ekonomika, hospodářský růst
- Nový fenomén, požadavek rozvíjení tzv. klíčových kompetencí

<http://www.vláda.cz/scripts/detail.php?pgid=118>

Kompetence

- Pojem kompetence (key competencies), označuje souhrn vědomostí, dovedností a postojů, které lze uplatňovat v rozmanitých profesích i v osobním životě

v oblasti vzdělávání je používán od konce 90. let 20. století

Definice OECD

- Kvalifikace je formální výsledek akreditačního nebo validačního procesu. Určitá kvalifikace poskytuje uznání hodnoty na trhu práce a v dalším vzdělávání.
- Kompetence je způsobilost, která přesahuje vlastnictví znalostí a dovedností. Obsahuje znalosti získané zkušeností, dále funkční kompetenci (know-how), osobní kompetenci, etickou kompetenci.

<http://www.nuov.cz/Zpravodaj>

Klíčové kompetence

- Komunikace v mateřském jazyce
- Komunikace v cizím jazyce
- Matematická gramotnost a kompetence v oblasti přírodních věd a technologií
- Kompetence v oblasti informačních a komunikačních technologií
- Kompetence k učení (učit se učit)

Klíčové kompetence

- Interpersonální sociální a občanské kompetence
- Podnikatelské dovednosti
- Kulturní rozhled

**Společný základ pro evropské systémy
vzdělávání a odborné přípravy**

**Identifikované pro etapu základního vzdělávání,
dále rozšiřované, prohlubované ...**

Kodaňská deklarace

- Příprava rozšíření evropské spolupráce v odborném vzdělávání a přípravě
- Význam role evropských sociálních partnerů pro rozvoj, oceňování, uznávání odborných kompetencí a kvalifikací na všech úrovních
- Cílem vytvořit základ pro mobilitu a snadnější přístup k celoživotnímu vzdělávání

Schválená 30. listopadu 2002

http://www.mvcr.cz/2003/casopisy/vs/0431/tema1_info.html

Maastrichtské komuniké

- Ministři odpovědni za odborné vzdělávání a přípravu 32 zemí v Evropě (14. 12. 2004)
- Komuniké o budoucích prioritách evropské spolupráce
- Modernizace systémů OVP
- Integrovat Evropany do tvořící se znalostní společnosti

Maastrichtské komuniké

- Spojilo Kodaňský proces pevněji s pracovním programem Vzdělávání a odborná příprava 2010 (2004)
- Zavedlo národní priority : zlepšit investice, zaměřit se na ohrožené skupiny, rozvíjet metody otevřeného učení, rozvíjet pedagogické metody
- Na evropské úrovni: rámec kvalifikací, systém kreditů

http://www.nuov.cz/public/File/vzdelavani_v_eu/maastricht.pdf

Helsinské komuniké

- Dvojitý úkol: zaujmout mladé lidi a pracující
- Přispívat ke konkurenceschopnosti a zlepšovat sociální soudržnost
- Evropská a národní politika pro zlepšování odborného vzdělávání a přípravy

<http://www.nuov.cz>

Reakce České republiky

Strategie rozvoje lidských zdrojů v ČR

Rozvoj lidských zdrojů – celoživotní vzdělávání

- Učení formální i neformální
- Učení z praxe (informální)
- Kontinuita vzdělávání

Příprava lidí pro informační společnost

- Informační gramotnost
- Občanská gramotnost
- Gramotnost jazyková, ekonomická ...

*Dne 3. 3. 2003 usnesením č. 210 schválila
vláda ČR novou verzi Strategie
<http://www.nvf.cz/projekty>*

Státní informační a komunikační politika

- Dokument schválený usnesením vlády č. 265 ze dne 24. 3. 2004

(do roku 2006)

4 prioritní oblasti:

- . Dostupné a bezpečné komunikační služby
- . Informační vzdělanost
- . Moderní veřejné on-line služby
- . Dynamické prostředí pro el.podnikání

Informační vzdělanost

- Knihovny by měly zajistit rovný přístup k tradičním i elektronickým informačním zdrojům pro oblast vzdělávání, výzkumu, vývoje a podnikání
- Rozšířit počítačovou gramotnost alespoň na polovinu obyvatelstva do roku 2006
- Systematicky zvyšovat informační gramotnost pracovníků vzdělávacích institucí (učitelů, knihovníků)
- Podporovat vytvoření odpovídající nabídky výuky informační gramotnosti a příležitostí pro elektronické vzdělávání jako součásti celoživotního vzdělávání

Celoživotní vzdělávání

Knihovní zákon č. 257 Sb., § 15, odst.1

*(j) zabezpečení dalšího odborného
vzdělávání pracovníků knihoven*

Koncepce rozvoje knihoven 2004 - 2010

*zajistit odbornou přípravu a celoživotní
vzdělávání pracovníků knihoven*

Celoživotní vzdělávání

- Zásadní koncepční změna v pojetí vzdělávání
- Změna organizačního principu vzdělávání
- Všechny formy chápány jako propojený celek

Změny ve školství

- Rámcové vzdělávací programy
- Školní vzdělávací programy
- Do praxe 2007/2008 základní školství
- Pilotní příprava 2007/2008 a realizace 2009 střední školy a gymnázia

<http://www.rvp.cz>

Strategie celoživotního učení ČR

- Vláda schválila Strategii celoživotního učení v České republice – usnesení č. 761 ze dne 11. července 2007
- Mapování této oblasti a návrhy na podporu a rozvoj celoživotního učení
- Implementační plán Strategie do 31. 12. 2008

Projekt DECIDoc

Evropská rada informačních asociací se pokusila definovat základní kompetence informačních pracovníků v projektu

DECIDOC (od roku 1998 do roku 2001 a pokračuje dále)

**Vznikl tak návrh Směrnice
kompetencí knihovnických
a informačních pracovníků**

Průvodce dovednostmi

Kompetence –
soubor znalostí a dovedností
potřebných pro vykonávání odborné
praxe a pro profesionální chování

*Evropský průvodce kompetencemi v oboru
knihovnických a informačních služeb.*

Praha, SKIP ČR 2006. 91 s. – Aktuality SKIP, Sv.23.

Mimoškolní vzdělávání

- Profesní kompetence tedy odborné znalosti a dovednosti
- Evropský standard počítačové gramotnosti

Mimoškolní vzdělávání

- Určeno knihovníkům v pracovním procesu
- Umožňuje prohloubení, rozšíření i doplnění odborné kvalifikace
- Nedílnou součástí knihovnické praxe ve všech typech knihoven

Úkol krajských knihoven

- Zajistit vzdělávání pro všechny knihovny v krajích
- Koncepce vzdělávání v krajích
přehled o situaci a zajištění systematickosti ve vzdělávání
- Pasivní i aktivní vzdělávání

Mimoškolní vzdělávání v praxi

- *Odborné vzdělávání*
 - Rekvalifikační kurz pro knihovníky
 - AACR2/UNIMARC (obecná pravidla)
 - Nové trendy ve věcné katalogizaci
 - Kurzy
 - Semináře

Mimoškolní vzdělávání v praxi

- Práce s informačními technologiemi
- Vzdělávací centra krajských knihoven

projekt VISK (VISK2)

Základní kurzy práce s ICT -

prioritou 1 pracovník veřejné

knihovny z menších měst a obcí

(grant MK ČR)

SEKCE VZDĚLÁVÁNÍ SKIP

- Nástupnická organizace Výukového centra MOLIN
- Vznikla v roce 2002
- Prezentace vzdělávacích aktivit knihoven ČR
- Spolupráce a koordinace

Sekce vzdělávání SKIP

- Spolupráce s oborovými školami
- Spolupráce se zahraničními partnery
- Získání grantu na projekty

Analýza vzdělávacích potřeb

v instituci/knihovně

a Lektorské dovednosti

Aktivity sekce

- Publikování v odborném tisku
- Příprava standardů různých typů knihovnických kurzů
- Zajistit kvalitní certifikaci
- Koncepce celoživotního vzdělávání knihovníků
- Propojit se standardy kariéerního růstu

Obsahová náplň vzdělávacích center

- Odborné znalosti z oboru
- Práce s IT
- Osobnostní a sociální kompetence
- **Regionální rozměr** vzdělávacích center
- Koncepce mimoškolního vzdělávání v krajích

Strategický cíl sekce vzdělávání

- Vybudovat a prosadit **system** dalšího vzdělávání knihovníků v ČR
- Vytvořit **standards** vzdělávání, prioritně odborných kurzů
- Iniciovat distanční oborové vzdělávání s využitím nových elektronických forem

Důvody ?

- Zvyšování nároků na odbornou činnost
- Rozšiřování a zkvalitňování služeb
- Rychlost informačních služeb
- Asistenční služby při využívání ICT

- **Služby uživatelům i občanům**

Vzdělávání uživatelů

- **Informační vzdělávání uživatelů**
Březen - měsíc knihy a Internetu
Spolupráce se školami
Vzdělávání dospělých
Národní program počítačové gramotnosti
- **Celoživotní vzdělávání a knihovny**
Univerzita volného času
Akademie III. Věku
Středisko informací a vzdělávání

Nejbližší budoucnost

- Informační gramotnost občanů
- Spolupracovat více se školami
- Využívat marketingové nástroje v oblasti informačních služeb
- Zaměřit se na informační vzdělávání dospělých

Národní systém knihoven

- Knihovní zákon č. 257/2001 Sb.
 - Spolupráce paměťových institucí
 - Spolupráce všech prvků systému i okolí

Paměťové instituce

- Co jsou paměťové instituce?
- Je možná spolupráce?
- Co máme společné?
- Význam spolupráce
- Společné oblasti
- Strategie VKIS v krajích

Kde získáme informace

- <http://www.nkp.cz/knihovnam/konsorcia/skip/SekceVzdel.htm>
- <http://www.stk.cz/Akce>
- <http://www.cz-museums.cz/>
- <http://www.cz.cultivate-europe.org/>

Kde získáme informace?

- <http://www.unesco.org/education/uie/>
- <http://www.mzk.cz/aktivity>
- Webové stránky krajských knihoven

**Odpovědnost za své vzdělávání
má každý knihovník**